

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XV. Octaua Sessio, in qua Concilij translatio Bononiam decernitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

spem ac studium minùs experientium inescaret, exemplo chimicorum, eorumque qui thesauros inquirunt edoctus, cum promissi boni magnitudo animum allicit, ingens audivitas tenuitatem verisimilitudinis menti obtegit. Denuntiabant denique huiusce sententiæ propugnatores, vbi ceteri absque causa discederent, se quidem perstituros, & vnà secum auctoritatem Synodi permansuram.

Sed Cicala Albengensis Antistes, & Pighinus Aliphanus, alter Cameræ Apostolicæ, Romanæ Rotæ alter Auditor, existimarunt sui esse muneris, quippe à Pontifice missi tamquam Canonum consulti, obnuntiationes in Legatorum auctoritatem obiectas infringere. Admonuerunt proinde, obligationem non abeundi à Sede quam Pontifex Conciliis constituit, absque ipsius voluntate deficere, vbi profectionis causa cunctis innotesceret, & periculum mora crearet. Quod periculum à plerisque tunc adeò imminens censebatur, vt reliquos stimulant ad pergendum celeriter in Templum, ibique Sessionem simul celebrandam, simul profectionem solemniter decernendam. Quod hinc timidioribus placebat, vt discrimen euaderent; hinc Hispanis haud displicebat, vt ex præcipiti festinatione factum postea improbaretur. Verùm nec assentiebantur Legati, qui volebant non tam festinare, quàm discessum cohonestare; nec Paceus, magis eius impediendi cupidus, quàm vituperandi. Ita nonnumquam duo contrariis intenti finibus in eo conueniunt, quod ex diuerso respectu vtrique conducit, cum id, quod alteri prodest, non semper alteri noceat.

C A P V T X V.

Octaua Sessio, in qua Concilij translatio Bonomiam decernitur.

INdictâ igitur Sessione postridie manè vndecimo Martij, demandarunt Legati Seuerolo, quippe Concilij Promotori, vt legitime cognosceret de morbi contagio, & imminente cali corruptione. Conuenientibus manè in sacram Ædem Patribus ornatu Pontificio indutis, post solemnes carimonias ac preces, Montanus breuiter profecutus est ea, quæ superiore biduo dicta fuerant: præcipuè verò confirmauit, se vnà cum collega æquè paratum tam mansioni quàm discessui, pro eo ac plerisque Patrum collibuisse. Deinde quò rei veritas magis constaret, vrgente etiam Paceo recitata sunt medicorum testimonia, & non solùm testium dicta, sed interrogationes: qui testes & plurimi erant, & multiplicis conditionis,

K 2

tionis,

1547.

tionis, Cœnobia, Clerici, laici, externi, indigenæ. Summa testificationum hæc habebat: Ex aliquo iam tempore ortas in ea vrbe pestilentes febres, corpora rubris pustulis maculantes, hoc est, quemadmodum Fracastorius explicabat ex Galeni definitione, contagiosas, & plerumque lethales. Eo morbo multos continenter extingui; vnde singulis diebus ad Paræciæ S. Mariæ Maioris cœmeterium bina, terna, & quaterna cadauera deferri, idque proportionem aliis in Paræciis contingere, nec parcius in agro Tridentino huiusmodi morbum sæuire: eo peremptum credi Caputaquensem Antistitem, Generalem Minorum Obseruantium, ministrum vnum præterea è familia Madruccij Cardinalis, & alterum Ceruini Legati mensæ præfectum. Si quis euasisset, huic instar stolidi mentem hebescere, quod planè Salutarum Episcopi famulo acciderat: eam luem in dies ingrauescere, eademque tunc laborare alterum carimoniarum Magistrum, ac plures quam antea interire. Tridentinis medicis vsque aded artem & animum defecisse, vt eam curationem defugerent, timentibus, ne accedente mox æstu morbus in certam pestilentiam erumperet. Ad primam illius suspicionem in locis circa Tridentum interdictum iri hominum communicationem, adeoque mercimonia & comæatum; vnde fieret, vt in illa montium sterilitate fames æquè ac pestilentia stragem ederet: Fracastorium, dum coram scriba publico suum priuatæ testificationis chirographum recognosceret, hæc adiecit: *Iureiurando affirmo, ne centum quidem in dies singulos aureorum acceptâ mercede me adhuc per mensem Tridenti moraturum; & qui commorabitur, ipsum commorationis panitebit.* Perpendatur, an ea loquendi ratio in viro tam eximie exultimationis referenda fuerit, sicut Suauis autumat, ad morem medicorum, qui student pretium artis extollere morbi cui mederi debeant magnitudine.

Post hæc proposuit Montanus Decretum deducendi Bononiam 2 Concilij, eâ conceptum formâ, quæ plerisque Patrum in proximo conuentu placuerat, & huiusmodi planè fuit: *Placètne vobis decernere, & declarare, de huiusmodi morbo ex præmissis, & aliis allegatis ita manifestè & notoriè constare, vt Prælati in hac ciuitate sine vitæ discrimine commorari, & in ea idcirco inuiti minimè retineri possint, & debeant & itemq̃, attento recessu multorum Prælatorum post proximè præteritam Sessionem, & attentis protestationibus aliorum complurium Prælatorum in congregationibus generalibus factis, hinc omnino timore ipsius morbi abire volentium, qui iuste detineri non possunt, & ex quorum discessu Concilium vel dissolueretur, vel ex paucitate Prælatorum bonus eius progressus*

gressus impediretur; & attento etiam imminente periculo vitæ, & aliis causis per aliquos ex Patribus in ipsis congregationibus allegatis, utpote notorie veris & legitimis; placetne vobis similiter decernere, & declarare, pro conseruatione & prosecutione ipsius Concilij, securitate vitæ ipsorum Prelatorum, Concilium ipsum ad ciuitatem Bononiæ, veluti ad locum magis paratum, salubrem, & idoneum, pro tempore transferendum esse, & ex nunc transferri, & ibidem Sessionem iam indictam, statutâ die, vigesimâ primâ Aprilis, celebrandam esse, & celebrari; & successiue ad vltiora procedendum, donec Sanctissimo Domino nostro, & sacro Concilio expedire videbitur, vt ad hunc, seu alium locum, communicato etiam consilio cum inuictissimo Cesare, Christianissimo Rege, & aliis Regibus ac Principibus Christianis, ipsum Concilium reduci possit, & debeat?

3 Obiecit Paccus, testes ritu legitimo minimè interrogatos, cum Seuerolus nullum ad id mandatum accepisset à Patrum cœtu, in quo multi postularant, vt Episcopis ea cura demandaretur. Præterea, fuisse à testibus affirmatum id quod ipsi ignorabant, quodque rei euentia falsi conuincebatur: nec denique Patres, qui partem oppositam tuebantur, ad id vocatos. In externorum medicorum iudicio minus auctoritatis inesse, quam in iudicio indigenarum, Tridentinum cælum, corporumque habitudinem longè melius callentium. Multorum Patrum discessum ex eiusmodi domicilij tædio, non ex metu discriminis euenisse, quod sæpius etiam superioribus mensibus contigerat. Proinde productas ad transferendam Synodum causas deficere; nec satis etiam suffragiorum haberi, quippe ex Constantiensi Concilio duæ tertiæ partes ad id obtinendum requirebantur. Postremò vbi tandem demigrandum esset, nequaquam eundem Bononiam; sed solùm in aliam Germaniæ urbem, cum ex prouincia in prouinciam transmittere non liceret. Se igitur suadere, vt potius Sessio prorogaretur, adeoque Patres & aliud quod laborum laxamentum caperent, & spatium ad animos eo metu, quamuis vano, releuandos.

4 Paccus reliqui Hispani assenserunt. Turritanus amplificauit, quam copiosa spei mellis in herba suffocaretur eâ Synodi migratione, dum Caesaris victoriæ obsequium vniuersæ Germaniæ pollicebantur: paratum se quidem offerre ad translationem comprobandam, vbi auctoritate Pontificis illa haberetur; sed hac deficiente, quamquam opposita sententia capitum numero vinceret, longè amplius eandem vinci pondere rationum, adeoque sententiam suam, quippe honestiori causæ patrocinantem, secundum Canones antehabendam. Asturiensis præter hæc affirmavit, Synodum

1547.

Bononiæ liberam non futuram. Ceteri illarum partium continere in eleuando periculo, in proponenda conuenientia, vt tum Pontificis tum Cæsaris voluntas expectaretur, in pernegando, id Legatis absque certo Pontificis mandato licere.

Contrariam sententiam efficaciter propugnauit Sarracenus Archiepiscopus Materanus, cuius vincula cum Cæsare ex familiaris clientelæ, ex Diœcesis subièctione, ex grati animi virtute, ex accepta illo nominante Tiara, eo firmiorem reddebant illius sententiam, animi propensione reluctantem. A Seuerolo, dixit is, testes legitimè interrogatos, vt qui Promotoris munus sibi à Concilio iniunctum obiret, adeoque nouâ delegatione non egeret. Pòrrò nec ab eo, nec ab aliis, quantum comperio, quidquam responsum ad prætermissum aduersæ partis accitum: fortasse quòd animaduertent, eam exceptionem per se cadere absque vllius impulsu; cum in Concilii partes litigantium inter se non adsint, sed solùm discordes sententiæ, quod in cunctis Senatibus contingit, adeoque nullam partium in ius vocandam. Tum id, quod omnis huiusmodi oppositiones dissoluit, in medium adduxit; nimirum, in re manifesta, qualis ea erat, testibus opus non esse. Auctoritatem Tridentinorum medicorum nequaquam æquiparandam Fracastorij auctoritati, quem ob singularem viri sapientiam atque integritatem Synodus sibi medicum delegerat, stipendioque conduxerat; id verò muneris concorditer illi commissi abundè esse, vt eius sententiæ de curanda Patrum valetudine esset cuiuscumque iudicio præferenda. Verùm vbi de quauis alia translationis causâ dubitari posset, satis superque esse, id maiori parti, hoc est, rerum arbitræ comprobari: Constantiensis Concilij Decretum, duas partes tertias ad id requirentis, is aliique secum aiebant ab vltimo Lateranensi abrogatum. De qua abrogatione nihil verè ibi extat; vnde suspicor locutum fuisse Materanum de eo, quod in memorato Concilio Lateranensi habetur de prærogatiua Romani Pontificis supra Concilia, & quo reuocatur Decretum quoddam Constantiensis, in Sessione quinta editum ante Pontificis electionem, & ab eo postea neutiquam confirmatum; quo Decreto videtur oppositum sanciri: atque in hoc postea nititur, quæ Sessione trigesima nonâ statuuntur, vbi reuerà de translatione non agitur; sed obstringitur Pontifex ad conuocandum Concilium in loco, quem proximè præteritum Concilium designasset, & non alibi, nisi manifestæ necessitatis causâ à duabus tertis Cardinalium partibus comprobata: ita tamen, vt si hoc acciderit, illud congreget in alio loco eiusdem nationis, ad quam locum iam

iam præscriptus spectabat, nisi eadem necessitas id prohiberet. Verum non exigit ea Synodus duarum tertiarum partium suffragia, ad migrationem ex necessitate aliò habendam; quin paulò post ad cauenda schismata videtur disertis verbis id in potestate maioris partis collocare. Vt cumque res habeat, expeditius respondit Thomas Campeggius Feltrienſis Episcopus, Concilia alterum alterius legibus haud obligari, adeoque id quod in Constantiensi stabilitum fuit, posse in Tridentino maiori sententiarum numero deleri. Quamquam hæc omnia responsa superuacanea euasere, cum supra duas tertias partes suffragia translationi consensissent.

6 Thomas Caselius Episcopus Britonoriensis, vt morbi probationem è tot Patrum discessu deductam confirmaret, obseruauit, id neque cædio domicilij, neque animi relaxationi tribui posse; propterea quòd illorum aliqui viri, studio litterarum laborique additissimi, cuiusmodi erant Bituntinus & Motulanus, numquam per aliam occasionem inde pedem extulerant.

Philippus Archintus, Salutiarum Antistes, ac Romæ Pontificis Vicarius, Turrítani responsionem confutauit, opinantis, præposse minorem numerum, si meliorem causam promoueat: nam, aiebat ille, non agi tunc de relinquendo Tridento hilaritatis aut commodi gratiæ, adeoque cautiorem partem potiorem etiam existimandam.

7 Omittendam haud putauerim Marci Vigerij Senogallienſis Episcopi sententiam, tum ne hominis pietas meritâ laude fraudetur, tum vt appareat, quantum à vero aberrauerit Suauis, dum inter aduersantes translationi illum connumerat, eaque de causa ceu ingratum Pontifici à Montano castigatum affirmat. Quod satis patet, an potuerit à Montano committi, qui in ea tota causa & numquam Pontificis utilitatem intermiscuit, & semper propensum animum præ se tulit ad maioris partis sententiæ obsecundandum. Itaque Vigerij sententia fuit huiusmodi: Videri sibi, Synodum transportandam, propterea quòd necessarium id putabat: sed ad conciliandos contradicentium animos, atque ad consilij societatem adducendos, satius ducere, ita Tridento Patres decedere, vt simul iurando se obstringerent, eòdem redituros, vbi Romano Pontifici, atque ipsi Synodo in rem Christianæ Reipublicæ id videretur: quod si satis non esset ad schismatis periculum euitandum, Tridenti potiùs mortem oppetendam, quàm cum vitæ incolumitate vnitatem Ecclesiæ in discrimen adducere. Sensâ planè digna viro, qui Apostolorum dignitate successor, eorumdem charitatem imitari vellet. Verumtamen vnitatis seruandæ potestas non in singulis, sed
in

1547.

in omnibus inerat; suffragium verò à singulis proferendum erat, positis discordibus sententiis, quas in cunctis reliquis inueniebat.

Nec longè à Vigerio recessit Balthasar Limpus, Carmelita, Portuensis in Lusitania Episcopus, qui cum antea varius fuisset in congressibus, professus tunc est, se paratum ad vtrumque consilium, dummodò res concorditer procederet.

Agathensis Episcopus Gallus, nondum quidquam certi apud se statuisse affirmavit. Cumque hominem vrgeret Pacecus, ne peristeret in ancipiti, cupidus fortasse in illius suffragio nationis integræ auctoritatem sibi adiungendi, Auditor Apostolicæ Cameræ opposuit, cuique fas esse veterem formulam vsurpare, *Non liquet*.

Postquam singuli protulere sententias rationibus conuēstas, iussus est Massarellus suffragia colligere, vt eorum numerus haberi posset. Ex quinquaginta sex Patribus, qui tunc aderant, triginta octo translationem sine exceptione comprobarunt, quatuordecim noluerunt, iiq̄e omnes, præter Fæsulanium, Cæsari addicti: duo dubitanter, duo per conditionem locuti sunt. Verùm præter triginta octo, quibus migratio probabatur, nonnulli ex refragantibus affirmarunt, se illi consensuros, vbi voluntas Pontificis accessisset.

Hoc in numero Legatorum suffragia non erant, qui sententiam nondum dixerant. Id Pacecus ex arte gestum interpretatus, vt periculum vtrumque imminens subterfugerent, & adductus in spem rei perturbandæ, vbi Præsides ad apertam suffragationem adigeret, ab iis petiit, vt ipsi pariter, quippe Senatus Principes, suam sententiam promerent. Respondit Montanus, se morem illi gesturos, sed aliquid esse sibi quod præmittendum putarent. Id erat: Eorum plerosque qui translationi repugnabant, causatos fuisse peculiaris facultatis defectum, vtpote ad rem peragendam, quæ ad Romani solum Pontificis ius pertinebat; multos tamen pronuntiasse, se consensuros, si hæc facultas adesset. Iam verò, quò species omnis ad non parendum Decreto profus amoueretur, cunctique cognoscerent, quàm solerter ipse cum collega studuisset, vt Concilij libertas integra præstaretur, intelligerent Patres, huiuscemodi facultatem minimè desiderari, sed eam à Pontifice sibi legationis initio impertitam, quæ rebus omnibus, quæ possent accidere, consultum foret: verùm hæcenus à se consulto reconditam, ne Patres sententiam se rogatos putarent de re non ipsorum, sed Præsidium potestati commissa. Proinde si liberet, Diploma recitaretur. Quod illicò recitatum est; planeque inde constitit, quò meliùs, si quid accidisset, conseruationi commodisque Concilij prospiceretur, tribus Legatis,

gatis, aut etiam duobus, ubi tertius abesset vel impediretur, auctoritatem tribui illius quocumque opportunum ducerent deportandi. Ea res latitiæ pluribus fuit, quod ipsorum & promouebantur vota, & cohonestabantur sentia: nonnullis ad recipiendam animi tranquillitatem plurimum valuit, sublatis vtriusque nutantibus rationum momentis, unde incerti animi eò usque pependerant: aliis perturbationem attulit, serò intelligentibus, quam intutum sit iis armis obtegi, quibus ab alio repente nudari possint: omnibus autem admirationis non modicæ fuit, quo pacto Legati inter disputationum æstus huiusmodi clypeum validissimo aduersariorum telorum numquam opposuissent. Decretum igitur confectum est, & die postero parata profectio Bononiensis: quæ quidem vrbs in tam dubia fluctuum agitatione à quibusdam tamquam securitatis portus expetebatur, à quibusdam tamquam naufragij scopulus exhorrebatur.

CAPVT XVI

Suauius in narratione falsitas, in ratiocinatione vitia.

ANtequam progrediamur, par est hîc paululum in Suauius erratis, prauisque animaduersionibus subsistere. Quod spectat ad errores; narrat is, facultatem aliò deducendæ Synodi à Pontifice Legatis traditam, in primo cœtu nono die Martij recitam fuisse, ac postea quæ diximus diffidia subsecuta. Et tamen constat ex Actis, non nisi vndecimo in ipsa Sessione, & post dictas sententias & collecta suffragia patefactam. Inter Patres profectioem auersatos numerat Marcum Vigerium Senogallensem, & Claudium à Guischa Mirapicensem Episcopum: sed in hoc pariter ab Actis reuincitur; præterquam quòd Claudius tunc non Mirapicensis, sed Agathensis Antistes erat. Affirmat, inter eos qui translationem laudabant, nullum ex Cæsari subditis fuisse, nisi Michaëlem Sarracenum Materanum Archiepiscopum; cum tamen præterea fuerint ex Mediolanensibus Catalanus Triuultius Antistes Placentiæ, Hieronymus Vida Albæ, Ludouicus Simonetta Pisauri, Philippus Archintus Salutarum, & ex Neapolitano regno Thomas Caselius Britonorientis Episcopus, & Hieronymus Seripandus summus Augustiniana familia Moderator: quod si Cæsari subditum appellat non eum qui suorum natalium, sed possessæ Diocæsis ratione Cæsari subiectus erat, consensere ex his Antistes Miletanus, Iterniensis, Minoritanus Aliphanus, & Bellocastrensis.

Pars II.

L

Scri-

a Mirapicensis fuit designatus 17. Augusti, vt ex Actis Consistorialibus.